

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска д.м.н,

Декан на Факултет „Обществено здраве” и Ръководител катедра „Общественоздравни науки” при Факултет „Обществено здраве“ на МУ- Плевен

за дисертационния труд на **ас. Петя Иванова Дилова** на тема **„Качество на акушерските грижи и перспективи за развитието им в България”**

Със Заповед № 3024/04.12.2018 г. на Ректора на Медицински университет – Плевен на основание на Решение на Академичния съвет на МУ-Плевен (Протокол № 15/03.12.2018 г.) и чл.44, ал.2 от ПРАС в МУ-Плевен съм определена за вътрешен член на Научното жури във връзка със защита на дисертационен труд на **ас. Петя Иванова Дилова**, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Общественоздравни науки“, за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” по научната специалност „Управление на здравните грижи“.

Кратки сведения за кандидатката

Петя Иванова Дилова е родена на 11.05.1972 г. Завършила е последователно ПМИ „Ив. П. Павлов“ в гр. Русе, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и МУ-Плевен специалност Управление на здравните грижи. През 2017 г. е придобила специалност „Медицинска педагогика“. Владее английски и руски език на ниво В1/2.

Петя Дилова работи като акушерка в отделение по неонатология на УМ-БАЛ „Георги Странски“-Плевен (1993 – 2004), където заема и длъжността старша акушерка в периода 2004 – 2007 г. Преподавател е в катедра „Акушерски грижи“ на МУ-Плевен от 2007 до 2008 г. и асистент от 2008 г. и до момента.

Ас. Дилова членува в Българското научно дружество по акушерство и гинекология (секция „Акушерки“), Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи (член на Националния съвет по качество), Българска асоциация по обществено здраве и Алианса на българските акушерки.

Преминала е през редица квалификационни курсове като; Мениджмънт на кърменето по линия на УНИЦЕФ (1997), „Захранване на кърмачето и млечно хранене на кърмачето“ (2008), Методология на научно-изследователската работа (2008), Основи на педагогиката (2009), Сестрински и мултидисциплинарни грижи при пациенти с вродена булозна епидермолиза (2012), Педагогическа и психологическа диагностика (2014), Системи за управление на качеството съгласно БДС EN ISO 9001:2015 (2016).

Участвала е в проекти: „Защита и насърчаване на кърменето“ към УНИЦЕФ (1997), „Управление на промяната при представяне на здравни услуги в мултикултурална среда“ по програма ФАР (2007) и „Изпълнение на малка грантова схема в рамките на Резултат 4 „Специфични предизвикателства пред ромското население“ (2016).

Обща характеристика на дисертационния труд и неговата актуалност

Дисертационният труд съдържа 155 стандартни страници и е структуриран в четири глави: 1. Състояние на проблема; 2. Цел, задачи и методология на проучването; 3. Резултати и обсъждане. 4. Изводи, препоръки и приноси. Включени са общо 33 фигури, 17 таблици и 11 приложения. Библиографският списък включва 187 заглавия, от които 54 на кирилица и 133 на латиница.

Актуалността на дисертационния труд е обоснована от променените условия на предоставяне на здравни грижи, повишените изисквания към и очакванията на пациентите за качество на грижите и тенденциите към разширяване на автономните дейности на акушерките. Разработването на настоящия дисертационен труд е в отговор на потребностите от анализ на състоянието на дейностите за наблюдение и грижи за жените по време на бременността, раждането и следродилния период, проучване на техните потребности и степента на удовлетвореност, както и готовността на акушерките да отговорят на нуждите на потребителите на грижи.

Оценка на структурните части на дисертационния труд

Литературният обзор е структуриран в 6 подраздела, в които докторантката представя произхода на акушерската професия, еволюцията на акушерските компетенции, развитието на професията в България, професионализма на акушерката и измерителите на качеството на акушерските грижи. Компетентно са разгледани международни и национални нормативни документи, регулиращи акушерските дейности и компетенции

Целта на дисертационния труд е „да се направи анализ на настоящите условия за предоставяне на акушерски грижи в България, да се определят потребностите от такива и съобразно резултатите да се предложат промени в организацията на дейностите и обучението на акушерките.“ За постигане на тази цел са формулирани пет задачи, една от които е практически насочена към изготвяне на учебна програма за избираема дисциплина „Патронажни акушерски грижи“. Формулирани са четири хипотези.

Методологията на проучването е представена подробно. Проучването обхваща периода от м. декември 2014 г. до м. май 2018 г. и има характер на комп-

лексно медико-социално изследване с използване на социологически методи (анкетен и документален метод) и статистически методи за описание и анализ на резултатите. Специално внимание заслужава фиг. 1 от автореферата, където много коректно са представени четирите етапа на проучването през съответната задача, която се изпълнява във всеки етап и използвания инструментариум.

Анкетното проучване е проведено сред 364 лица, от които 76 бременни, 48 родилки, 86 медицински работници (акушер-гинеколози и акушерки), 93 стажант-акушерки и 61 студенти.

Данните са организирани и анализирани с подходящи статистически методи от описателната и аналитична статистика чрез използване на софтуерния пакет SPSS v.24.

Резултатите са представени последователно на поставените задачи на проучването като са богато илюстрирани в графики и таблици. Направени са вътрешни обобщения на емпиричния материал. Докторантката е показала висока степен на познаване на нормативната база, регулираща акушерските дейности и развит аналитично-дедуктивен подход на работа, които са намерили израз в качествено изработения SWOT анализ на организацията на акушерските дейности в България. Необходимостта от промяна в организацията на дейностите в системата на майчиното здравеопазване се потвърждава от изразената подкрепа на домашните посещения по време на бременността и в следродилния период от 88,5% от акушер-гинеколозите и 80% работещите акушерки, както и мненията на 63,2% от бременните жени. Вътрешна съгласуваност е налице и по отношение на резултатите сред родилките, 81,3% от които виждат в домашните посещения възможност за достъп до незаменим съветник в грижите за бебето, 54,2% - за професионална подкрепа, а 62,5% смятат, че биха се справили по-успешно с кърменето.

Потвърдени са хипотезите за липса на достатъчен достъп до грижи от акушерка, за наличието на потребности от самостоятелни акушерски практики и недостатъчната увереност на акушерките за осъществяване на самостоятелни дейности. Отхвърлена е хипотезата за ниското доверие на жените към самостоятелните дейности на акушерките. Голямата степен на съвпадение на мненията на респондентите относно подобряването на качеството на акушерските грижи подкрепя валидността на направените изводи.

Особено високо оценявам разработената учебна програма по патронажни акушерски грижи, предвид на предимно болничния фокус на подготовка на акушерските кадри.

Изводите от проучването са логично изведени в съответствие с поставените задачи и формулираните хипотези.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд и представя в пълен обем направените изводи и препоръки.

Приемам без забележки посочените от докторантката **приноси с теоретично-позвателен и практико-приложен и методологичен характер.**

Ас. Петя Дилова отговаря на поставените в ПРАС в МУ-Плевен наукометрични критерии за придобиване на научната степен „доктор“, които включват 3 публикации, от които една в чужбина и една като първи автор. Кандидатката представя свързани с дисертационния труд 3 статии в списание, от които едната е в чужбина и 1 пълнотекстов доклад от научно събитие у нас. Ас. Дилова е първи автор и в 4-те публикации.

Лични впечатления

Познавам ас. Дилова като активен член на академичния състав на Факултет „Здравни грижи“. Тя е улегнала, балансирана във взаимоотношенията си, задълбочена при изпълнение на задачи и при подготовката на научната си продукция, инициативна и високо мотивирана както по отношение на личното си научно израстване, така и по отношение на преподавателската си дейност.

Заклучение

Представеният дисертационен труд е актуален и предлага ценни препоръки за подобряване на качеството на акушерските грижи. Цялостната организация и провеждане на проучването показва много добро познаване на материята от страна на докторантката.

Дисертационният труд **„Качество на акушерските грижи и перспективи за развитието им в България“** отговаря на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет-Плевен, поради което давам своето положително становище и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност **„Управление на здравните грижи“** на ас. **Петя Иванова Дилова.**

Изготвил становището:

Проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, д.м.н.

17 декември 2018 г.